

بررسی رابطه جهت گیری مذهبی و گرایش به تفکر انتقادی با راهبردهای مقابله با استرس در دانشجویان دختر دوره کارشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه یزد

نویسندگان: سید کاظم علوی لنگرودی^۱، مریم صالح زاده^۲، مریم منتظری هدش^۳

۱. استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد

۲. استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد

۳. نویسنده مسؤل: کارشناس ارشد روانشناسی تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه یزد

Email: montazerimaryam67@gmail.com

تلفن تماس: ۰۹۱۳۴۵۲۱۳۶۷

چکیده

مقدمه: برخورداری از باورهای دینی و نیروی تفکر نقش مهمی در کاهش اختلالات روانی و استرس دارد. لذا پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین جهت گیری مذهبی و گرایش به تفکر انتقادی با راهبردهای مقابله با استرس در دانشجویان دختر دوره کارشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه یزد انجام گرفت.

روش بررسی: جامعه‌ی آماری پژوهش شامل ۱۶۱۷ دانشجوی دختر دوره کارشناسی دانشگاه یزد بود که از این جامعه بر اساس جدول مورگان-کرجسی تعداد ۳۰۰ نفر از دانشکده‌ی علوم انسانی به عنوان نمونه به روش تصادفی طبقه‌ای با نسبت مساوی انتخاب شدند. برای سنجش متغیرهای پژوهش از پرسشنامه‌ی جهت گیری مذهبی آلپورت، پرسشنامه‌ی گرایش به تفکر انتقادی ریکتس و پرسش نامه مقابله با موقعیت های فشارزای اندلر و پارکراف استفاده شد. تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند گانه صورت گرفت.

یافته‌ها: ابتدا بین جهت گیری مذهبی درونی و سپس جهت گیری بیرونی با سبک مقابله مساله مدار و همچنین بین گرایش به تفکر انتقادی و سبک مساله مدار هم بستگی مثبتی در دانشجویان مشاهده شد. از بین مولفه های گرایش به تفکر انتقادی، مولفه نوآوری و بلوغ فکری با سبک مساله مدار و اشتغال ذهنی در ابتدا با سبک مساله مدار و سپس با سبک اجتنابی هم بستگی مثبت معنادار و در مقابل، مولفه بلوغ فکری نیز با دو سبک هیجان مدار و اجتنابی هم بستگی منفی معناداری داشتند.

نتیجه گیری: با توجه به یافته‌های پژوهشی با آموزش تفکر انتقادی و تلاش در جهت درونی سازی مذهب می توان بهره گیری دانشجویان از سبک‌های مقابله‌ای کارآمد در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش‌زا را افزایش داد.

واژه های کلیدی: جهت گیری مذهبی، گرایش به تفکر انتقادی، استرس، راهبردهای مقابله با

استرس

طلوع بهداشت

دو ماهنامه علمی پژوهشی

دانشکده بهداشت یزد

سال چهاردهم

شماره: پنجم

آذر و دی ۱۳۹۴

شماره مسلسل: ۵۳

تاریخ وصول: ۱۳۹۴/۷/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۸/۱۸

مقدمه

در قرن حاضر استرس را یکی از جنبه های طبیعی و اجتناب ناپذیر زندگی انسان معاصر خوانده اند، که قدمتی به اندازه عمر انسان دارد. با این حال واژه استرس زمان کوتاهی است که وارد خزانه واژگان رایج عموم مردم گردیده و به اشکال مختلف تعریف شده است. معادل فارسی این واژه، فشار روانی یا تنیدگی است (۱). تنیدگی یا فشار روانی اگرچه به عنوان یکی از مهم ترین عوامل پیدایش بیماری ها و نیز مرگ و میر افراد همواره مطرح بوده است، اما مسئله مهم در ارتباط با تنیدگی، نحوه واکنش به آن است. این موضوع معمولاً تحت عنوان راهبردهای مقابله مورد بررسی قرار می گیرد (۲). افراد متفاوت با توجه به ویژگی های شخصیتی خود، هریک روشی برای مقابله با استرس برمی گزینند (۳). زمانی که مقابله موثر باشد، با موقعیت سازگاری صورت می گیرد و استرس کاهش می یابد و مقابله نابهنجار می تواند شامل افکار یا رفتارهایی باشد که ناراحتی را تشدید می کند (۴).

از سوی دیگر دین، کهن ترین، نافذترین و اثرگذارترین نهاد اجتماعی بشر است (۵). کارکرد اصلی دین در زندگی افراد، آرامش بخشی، تولید شادابی و معنادادن به زندگی است (۶). به عبارت دیگر نقش اصلی دین در تأمین نیازهای آدمی، کاهش رنج و درد با معنابخشی به این رنج هاست (۷). شاید علم، توانایی کاهش رنج های بشری را داشته باشد، اما قادر به معنابخشی به آلام و مصیبت های بشر نیست (۸). پارگامنت معتقد بود که افراد در خلاء و بدون منابع با رویدادهای پراسترس زندگی روبرو نمی شوند بلکه آنان به سیستم باورها و اعمالی همچون نماز و دعا تکیه می کنند.

جهت گیری مذهبی ممکن است نقش مهمی در کمک به افراد در درک و مقابله با حوادث زندگی، از طریق ارایه راهنمایی، حمایت و دادن امید داشته باشد (۹).

یکی دیگر از ویژگی های منحصر به فرد انسان و وجه تمایزش از سایر موجودات برخورداری از نیروی تفکر است و برخی اوقات از طریق استدلال افراد می توان رفتارهای مربوط به نحوه مقابله آنان با مشکلات و در نهایت سلامت روانی آنان را پیش بینی نمود (۲). بنابراین، با توجه به تغییرات و پیچیدگی های روزافزون و گسترش روابط اجتماعی در عصر کنونی، آماده سازی افراد به ویژه نسل جوان جهت مقابله با موقعیت های دشوار، امری ضروری به نظر می رسد (۱۰). جعفری در پژوهشی که به بررسی رابطه ی جهت گیری مذهبی (درونی و بیرونی) با شیوه های مقابله با استرس (مسأله محور، هیجان محور) در دانشجویان دانشگاه ابهر پرداخت نتایج آن نشان داد شیوه های مقابله ای دانشجویان دارای جهت گیری مذهبی درونی نسبت به دانشجویان دارای جهت گیری مذهبی بیرونی، بیشتر مسأله محور است و در مقابل شیوه ی مقابله ی دانشجویان دارای جهت گیری مذهبی بیرونی نسبت به دانشجویان دارای جهت گیری مذهبی درونی، بیشتر هیجان محور است (۱۱). صدیقی ارفعی و همکاران در پژوهشی تحت عنوان "رابطه جهت گیری مذهبی، سبک های مقابله و شادکامی در دانشجویان" نشان دادند که بین جهت گیری مذهبی درونی و سبک مقابله مسئله محور، رابطه مثبت معنادار و هم چنین بین جهت گیری مذهبی درونی و شادکامی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. همچنین تحلیل نتایج بیانگر این است که از بین سبک های

روش‌های مقابله و برخی متغیرهای شخصیتی مثل عزت نفس و اضطراب را اندازه‌گیری کردند. آنها دریافتند، که برخی الگوهای مقابله‌ای (روشهای مقابله فعال، برنامه ریزی شده، برداشت مثبت) با عزت نفس بالا و اضطراب پایین همبسته هستند، در حالی که الگوهای رویارویی دیگر، با عزت نفس پایین و اضطراب بالا همبستگی دارند (۱۸).

بنابراین با توجه به هدف پژوهش حاضر، ما برآن شدیم پژوهشی درخصوص رابطه‌ای که می‌تواند جهت‌گیری مذهبی و گرایش به تفکر انتقادی با راهبردهای مقابله با استرس داشته باشد انجام دهیم.

روش بررسی

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها، از نوع توصیفی پیمایشی می‌باشد. تمامی دانشجویان دختر دانشکده علوم انسانی دانشگاه یزد که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در دوره‌ی کارشناسی مشغول به تحصیل بودند، جامعه‌ی آماری موردنظر را تشکیل داده‌اند (N:۱۶۱۷) که از این جامعه با نظر به جدول مورگان - کرجسی (۱۹۷۰) ۳۰۰ نفر به عنوان نمونه به روش تصادفی طبقه‌ای با نسبت مساوی انتخاب شدند. برای تحلیل داده‌ها نیز از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه به شیوه ورود استفاده شد. از جمله پرسش‌نامه‌های مورد استفاده در این پژوهش عبارتند از: ۱. پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت (ROS): پرسش‌نامه‌ای ۲۰ گزینه‌ای است که ۱۱ گزینه‌ی آن به جهت‌گیری مذهبی برونی و ۹ گزینه‌ی آن به جهت‌گیری مذهبی درونی اشاره می‌کنند. ۲. پرسشنامه‌ی گرایش به تفکر انتقادی

مقابله، سبک مساله محور با شادکامی، رابطه مثبت معنادار دارد (۱۲). در پژوهشی دیگر که توسط مختاری و همکاران در خصوص "رابطه جهت‌گیری مذهبی با میزان تنیدگی در دانشجویان" انجام گرفت به این نتیجه دست یافتند که بین جهت‌گیری مذهبی درونی با کاهش تنیدگی و بین جهت‌گیری مذهبی بیرونی با افزایش تنیدگی هم بستگی معنادار مثبت وجود دارد (۱۳). جان بزرگی پژوهشی در خصوص "بررسی رابطه‌ی جهت‌گیری مذهبی و سلامت روان" انجام داد و نتایج نشان دادند که بین سلامت روان و جهت‌گیری مذهبی رابطه معناداری وجود دارد و هرچه جهت‌گیری مذهبی بیرونی تر می‌شود، سلامت روانی فرد نیز کمتر می‌شود (۱۴). آقایی در پژوهشی تحت عنوان "رابطه بین مهارتهای تفکر انتقادی و سلامت عمومی دانشجویان" دریافتند بین مهارت‌های تفکر انتقادی و سلامت عمومی دانشجویان رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (۱۵). هریس و همکاران ارتباط بین دینداری و اضطراب را در پژوهشی با عنوان "رویکردهایی به دینداری در ارتباط با اضطراب" در بین دانشجویان مورد بررسی قرار دادند و یافته‌ها نشان دادند که ارتباط منفی معناداری بین نشانه‌های اضطراب با دینداری وجود دارد (۱۶). هلن و همکاران به "بررسی رابطه بین راهبردهای مقابله با استرس روزمره و سلامت روان" در بین دانش‌آموزان پرداختند. یافته‌های حاصل نشان دهنده آن است که راهبردهای مقابله فعال و مقابله مبتنی بر هیجان هر دو با مشکلات روانی کمتری مواجه هستند، در حالی که راهبردهای مقابله اجتنابی و عدم رویارویی با مشکل باعث افزایش مشکلات سلامت روان می‌شوند (۱۷). کارور و همکارانش همبستگی میان

نمره سبک مقابله مساله مدار و اجتنابی دانشجویان نمونه نیز همراه است (جدول ۱).

علاوه بر آن نتایج حاکی از آن است که بین گرایش به تفکر انتقادی و سبک مقابله ای مساله مدار دانشجویان رابطه ای مثبت و متوسط و همچنین، بین این متغیر با سبک هیجان مدار ($r = -0.16, p < 0.01$) رابطه معکوس و ضعیفی در سطح اطمینان ۹۹ درصد وجود دارد. این بدین معناست که افزایش در نمرات گرایش به تفکر انتقادی تا حدودی با افزایش نمره سبک مساله مدار دانشجویان و بالعکس افزایش در نمرات گرایش به تفکر انتقادی تا حدودی با کاهش نمره سبک هیجان مدار دانشجویان نمونه همراه است. واز بین مولفه ها، مولفه نوآوری تنها با سبک مقابله مساله مدار ($r = 0.37, p < 0.01$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه ای مثبت و متوسط، مولفه بلوغ فکری نیز با سبک مقابله مساله مدار ($r = 0.15, p < 0.05$) در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه مثبت و ضعیفی دارد. همچنین این مولفه با دو سبک هیجان مدار ($r = -0.30, p < 0.01$) و اجتنابی ($r = -0.22, p < 0.01$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه معکوس دارد. مولفه اشتغال ذهنی نیز با دو سبک مقابله ای مساله مدار ($r = 0.48, p < 0.01$) و اجتنابی ($r = 0.24, p < 0.01$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه مثبت دارد (جدول ۲).

جدول ۱: ماتریس همبستگی بین متغیرهای جهت گیری مذهبی و سبک های مقابله

متغیرها	سبک مساله مدار	سبک هیجان مدار	سبک اجتنابی
۱. جهت گیری مذهبی درونی	** ۰/۲۰	-۰/۰۸۴	-۰/۰۰۶
۲. جهت گیری مذهبی بیرونی	** ۰/۱۷	۰/۰۷	** ۰/۲۶

* $P < 0.05$, ** $P < 0.01$

(CTDI): این پرسشنامه یک ابزار خود گزارشی است که میزان تمایل به تفکر نقادانه را می سنجد. این پرسشنامه دارای ۳۳ عبارت و سه زیرمقیاس: نوآوری (۱۱ عبارت)، بلوغ فکری (۹ عبارت) و اشتغال ذهنی (۱۳ عبارت) است. ۳. پرسش نامه ی مقابله با موقعیت های فشارزا (CISS): این پرسش نامه توسط اندلرو پارکر تهیه و به وسیله ی اکبرزاده ترجمه شده است. اندلر و پارکر، این پرسشنامه را با هدف ارزیابی انواع سبک های مقابله ای افراد در موقعیت های استرس زا به سه صورت سبک های مقابله ای مساله مدار، هیجان مدار و اجتنابی طراحی کردند. این آزمون شامل ۴۸ سوال است که هر ۱۶ سوال به یکی از ابعاد مقابله مربوط است.

یافته ها

طبق نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر بین جهت گیری مذهبی درونی و سبک مقابله مساله مدار ($r = 0.20, p < 0.01$) و همچنین بین جهت گیری مذهبی بیرونی با سبک مقابله مساله مدار ($r = 0.17, p < 0.01$) و اجتنابی ($r = 0.26, p < 0.01$) در سطح اطمینان ۹۹ درصد رابطه مثبت و ضعیفی وجود دارد. این بدین معناست که افزایش در نمرات جهت گیری مذهبی درونی تا حدودی با افزایش نمره سبک مقابله ای مساله مدار دانشجویان و افزایش در نمرات جهت گیری مذهبی بیرونی تا حدودی با افزایش

جدول ۲: ماتریس همبستگی بین مولفه های گرایش به تفکر انتقادی و سبک های مقابله

متغیر	سبک مساله مدار	سبک هیجان مدار	سبک اجتنابی
۱. نوآوری	** ۰/۳۷	-۰/۰۶۸	۰/۰۵۴
۲. بلوغ فکری	* ۰/۱۵	** -۰/۳۰	** -۰/۲۲
۳. اشتغال ذهنی	** ۰/۴۸	-۰/۰۱۵	** ۰/۲۴
کل مقیاس تفکر انتقادی	** ۰/۳۷	** -۰/۱۶	۰/۰۶۵

* $P < 0/05$, ** $P < 0/01$

پیش بینی و نمره کل سبک مقابله هیجان مدار دانشجویان به صورت معکوس نقش دارند (جدول ۴).

و در نهایت در رابطه با پیش بینی سبک مقابله اجتناب متغیرهای پیش بین جمعا ۱۷ درصد از واریانس متغیر سبک مقابله اجتنابی را تبیین می کنند و از بین ۵ متغیر پیش بین، اشتغال ذهنی، جهت گیری مذهبی بیرونی، نوآوری و بلوغ فکری به ترتیب بیشترین نقش معنادار در پیش بینی نمره کل سبک اجتنابی دارا می باشند. جهت ضرایب بتا نشان می دهد که دو متغیر جهت گیری مذهبی بیرونی و اشتغال ذهنی در تبیین و پیش بینی نمره کل سبک مقابله اجتنابی دانشجویان به صورت مستقیم نقش دارند. این بدین معناست که هر چه نمره این دو متغیر بیشتر باشد نمره سبک مقابله اجتنابی دانشجویان نیز بیشتر خواهد بود. این در حالی است که نوآوری و بلوغ فکری در تبیین و پیش بینی نمره کل سبک مقابله اجتنابی دانشجویان به صورت معکوس نقش دارند. این بدین معناست که هر چه نمره این دو متغیر بیشتر باشد نمره سبک اجتنابی دانشجویان کمتر خواهد بود (جدول ۵).

علاوه بر آن به منظور پیش بینی نمره سبک مقابله مساله مدار از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش ورود با حضور ۵ متغیر جهت گیری مذهبی درونی، جهت گیری مذهبی بیرونی، نوآوری، بلوغ فکری و اشتغال ذهنی برای دانشجویان استفاده شد. متغیرهای پیش بین جمعا ۲۷ درصد از واریانس متغیر سبک مساله مدار را تبیین می کنند و از بین ۵ متغیر پیش بین، اشتغال ذهنی، جهت گیری مذهبی درونی و بیرونی به ترتیب بیشترین نقش معنادار در پیش بینی نمره کل سبک مساله مدار دارا می باشند. جهت ضرایب بتا نشان می دهد که سه متغیر اشتغال ذهنی، جهت گیری مذهبی درونی و بیرونی در تبیین و پیش بینی نمره کل سبک مقابله مساله مدار دانشجویان به صورت مستقیم نقش دارند (جدول ۳).

در خصوص پیش بینی سبک مقابله هیجان مدار متغیرهای پیش بین جمعا ۱۲ درصد از واریانس متغیر سبک هیجان مدار را تبیین می کنند و از بین ۵ متغیر پیش بین، دو متغیر جهت گیری مذهبی درونی و بلوغ فکری در پیش بینی نمره کل سبک هیجان مدار نقش معنادار دارند. که در این میان، بلوغ فکری بالاترین نقش را دارا می باشد. جهت ضرایب بتا نشان می دهد که این دو متغیر در

جدول ۳: ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش بین

متغیر	B	ضرایب بتا	T	سطح معناداری
جهت گیری مذهبی درونی	۰/۲۴	۰/۱۴	۲/۷۳	۰/۰۰۷
جهت گیری مذهبی بیرونی	۰/۱۹۵	۰/۱۳	۲/۶۵	۰/۰۰۹
نوآوری	۰/۱۲	۰/۰۶۱	۰/۸۷	۰/۳۸
بلوغ فکری	-۰/۱۸	-۰/۰۸۴	-۱/۶۳	۰/۱۱
اشتغال ذهنی	۰/۶۳	۰/۳۹	۵/۶۲	۰/۰۰۰۱

جدول ۴: ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش بین

متغیر	B	ضرایب بتا	T	سطح معناداری
جهت گیری مذهبی درونی	-۰/۲۶	-۰/۱۳	-۲/۲۵	۰/۰۲۵
جهت گیری مذهبی بیرونی	۰/۰۹۴	۰/۰۵	۰/۹۶	۰/۳۴
نوآوری	-۰/۰۸۶	-۰/۰۳۶	-۰/۴۷	۰/۶۴
بلوغ فکری	-۰/۸۱	-۰/۳۲	-۵/۶۶	۰/۰۰۰۱
اشتغال ذهنی	-۰/۰۲	-۰/۰۱	-۰/۱۳	۰/۸۹

جدول ۵: ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیرهای پیش بین

متغیر	B	ضرایب بتا	T	سطح معناداری
جهت گیری مذهبی درونی	-۰/۰۷	-۰/۰۳۶	-۰/۶۵	۰/۵۱
جهت گیری مذهبی بیرونی	۰/۳۹	۰/۲۲	۴/۱۷	۰/۰۰۰۱
نوآوری	-۰/۴۲	-۰/۱۷۸	-۲/۳۶۷	۰/۰۱۹
بلوغ فکری	-۰/۴۴	-۰/۱۷۵	-۳/۱۹۷	۰/۰۰۲
اشتغال ذهنی	۰/۶۳	۰/۳۳	۴/۴۳	۰/۰۰۰۱

بحث و نتیجه گیری

صورت مستقیم و سبک مقابله ناکارآمد هیجانی به صورت معکوس می باشد. از آن جا که دانشجویان دارای جهت گیری درونی مذهب، اعتقاد و ایمان محکمی نسبت به مذهب دارند، مذهب جز لاینفک زندگی آنهاست و نیازهای دیگر برای این

با توجه به تجزیه و تحلیل و تفسیرهای مختلفی که از فرضیه های تحقیق به دست آمد: از بین متغیرهای پژوهش متغیر جهت گیری مذهبی درونی قادر به پیش بینی سبک مقابله کارآمد مساله مدار به

از سبک مقابله ای کارآمد مساله مدار سعی در تغییر موقعیت تنش زا و سپس در صورت غیرقابل تغییر بودن موقعیت تنش زا با استفاده از سبک مقابله اجتنابی سعی در انکار و کوچک شماری موقعیت تنش زا و در نهایت کاهش موقتی تنش موجود خواهند داشت. متغیر بلوغ فکری با توجه به سطح معناداری در ابتدا قادر به پیش بینی سبک مقابله ناکارآمد هیجان مدار و سپس سبک مقابله ناکارآمد اجتنابی به صورت معکوس می باشد. از آن جا که دانشجویان دارای ویژگی بلوغ فکری، دیدگاه روشن و بازی نسبت به مسایل و نظرات دیگران دارند، از توانایی های خود در فرآیند تصمیم گیری به خوبی آگاهی دارند و به عقاید خود پایند هستند؛ به همین دلیل در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا کمتر از سبک مقابله ناکارآمد هیجان مدار که دربرگیرنده کنترل موقتی تنش و سبک مقابله اجتنابی (رفتارهای جایگزین) که مستلزم انکار و بی توجهی به موقعیت تنش زاست بهره خواهند برد و در نهایت متغیر نوآوری تنها قادر به پیش بینی سبک مقابله ناکارآمد اجتنابی به صورت معکوس می باشد و از آن جا که دانشجویان دارای ویژگی نوآوری، معتقد به وجود راه های گوناگونی برای حل یک مشکلند و به شیوه ای فعالانه، به دنبال چالش های جدید، یافتن حقیقت و دانش جدید می باشند؛ به همین دلیل در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا تاحدودی کمتر از سبک مقابله ناکارآمد هیجان مدار به منظور کنترل هیجانها و تلاش برای امیدوار بودن به هنگام مواجهه با موقعیت های تنش زا بهره خواهند برد. لازم به ذکر است که دو متغیر ۱- نوآوری (یکی از مولفه های گرایش به تفکرانتقادی)، علی رغم داشتن رابطه مثبت با سبک مقابله ای مساله

افراد هر چقدر هم قوی باشد کم اهمیت در نظر گرفته می شود؛ به همین دلیل این گونه دانشجویان در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا تا حدودی بیشتر از سبک مقابله ای کارآمد مساله مدار که سبکی متمرکز بر مساله و تکلیف مدار می باشد بهره خواهند گرفت و در مقابل از سبک مقابله ناکارآمد هیجان مدار به منظور کنترل هیجانها و تلاش برای امیدوار بودن تاحدودی کمتر بهره خواهند برد و در مقابل متغیر جهت گیری مذهبی بیرونی با توجه به سطح معناداری در ابتدا قادر به پیش بینی سبک مقابله ناکارآمد اجتنابی و سپس سبک مقابله کارآمد مساله مدار به صورت مستقیم می باشد. از آن جا که دانشجویان دارای جهت گیری مذهبی بیرونی، از درون پایبند به اعتقادات مذهبی نیستند و با وجود آن که مذهب جز لاینفک زندگی آنها نیست ولی از مذهب به عنوان وسیله ای برای ارضای نیازهای خود مانند حمایت اجتماعی و کسب آرامش در زندگی بهره می گیرند؛ به همین دلیل این گونه دانشجویان در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا ابتدا با استفاده از سبک مقابله اجتنابی سعی در بی توجهی و انکار موقعیت تنش زا و سپس با استفاده از سبک مقابله مساله مدار فعالانه اقدام به حل مشکل خواهند نمود. متغیر اشتغال ذهنی با توجه به سطح معناداری در ابتدا قادر به پیش بینی سبک مقابله کارآمد مساله مدار و سپس سبک مقابله ناکارآمد اجتنابی به صورت مستقیم می باشد. از آن جا که دانشجویان با گرایش بالا به اشتغال ذهنی، به دنبال فرصتهایی برای به کارگیری مهارت استدلال خویش هستند و علاوه بر آن دارای روابط اجتماعی بالایی نیز هستند؛ به همین دلیل این گونه دانشجویان در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا ابتدا با استفاده

سلامت روان بیشتر منجر می شود و راهبردهای ناکارآمد از طریق کاهش اعتماد به نفس افراد نیز بر مشکلات و نارضایتی ها می-افزاید. بنابراین سبک مقابله مساله مدار، راهبردی کارآمد و سبک مقابله هیجان مدار و اجتنابی راهبردی ناکارآمد در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زاست و یافته ها نشان داد که بین جهت گیری مذهب درونی و گرایش به تفکر انتقادی با راهبرد مقابله کارآمد مساله مدار رابطه مثبتی وجود دارد بنابراین با آموزش تفکر انتقادی و تلاش در جهت درونی سازی مذهب می توان بهره گیری دانشجویان از سبک های مقابله ای کارآمد در هنگام مواجهه با رویدادهای تنش زا را افزایش داد.

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می دانم از استادان محترم، جناب آقای دکتر علوی و خانم دکتر صالح زاده که عالمانه و دلسوزانه مرا راهنمایی نمودند و با هدایت های مؤثر خود باعث غنای این پژوهش شدند و در نهایت از کلیه دانشجویانی که ما را در اجرای این پژوهش یاری نمودند سپاسگزاری می کنم.

References

- 1-Fata L, Motabi F. skill Of stress management. 1st ed. Tehran: Publications of danjeh; 2006:13-20.
- 2-Costa PT. Personality, another hidden factor in stress research. Psychological inquiry 1990; 1(1): 22-24.
- 3-Lazarus RS, Folkman S. Stress, Appraisal and Coping. New York: springer; 1984: 138-145.
- 4- Hockenbury DH, Hockenbury SE. Discovering Psychology, New York: Worth Publishers; 1998:220-230.
- 5-Shojaeizand AR. Religion, society and secularization. 1st ed. Publications of Markaz; 2001:12-20.
- 6- Pargament KI. Religion and the problem solving process: Three style of coping. Journal for the Scientific Study of Religion 1998; 27(1): 90-104.
- 7- Gonzales NA. On the Limits of Coping Interaction between Stress and Coping for Inner-City Adolescents. Journal of Adolescent Research 2001;16: 372- 395.

مدار قادر به پیش بینی آن نمی باشد و ۲- متغیر بلوغ فکری (یکی دیگر از مولفه های گرایش به تفکر انتقادی)، علی رغم داشتن رابطه مثبت با سبک مساله مدار و رابطه معکوس با سبک مقابله ای اجتنابی قادر به پیش بینی این دو سبک نمی باشد. یافته های به دست آمده به نحوی با یافته های پژوهش جعفری، صدیقی ارفعی و همکاران، مختاری و همکاران، جان بزرگی، علیپور و همکاران، آقایی، هریس و همکاران، هلن و همکاران و کارور و همکاران همخوان می باشد. سبک های مقابله با استرس در زندگی تمامی انسان ها نقشی بسیار اساسی دارند و به کارگیری سبک های مقابله ای متفاوت توسط افراد موجب بروز پیامدهای متفاوتی در زندگی افراد می شود. به این معنا که سبک های مقابله کارآمد در هنگام مواجهه با تنش موجب کاهش تنش و در نهایت حل مشکل و سبک های مقابله ناکارآمد در کوتاه مدت باعث کاهش موقتی تنش و درازمدت موجب بروز مشکلات دیگری می شود. راهبردهای کارآمد مقابله از طریق افزایش اعتماد به نفس افراد، مهارت های حل مسئله آن ها را بهبود بخشیده و به رضایت و

- 8- Hosseini SA. Fundamentals of Mental Health. 3rd ed. Publications of Astan Quds Razavi; 2001:222-226.
- 9- Seraji P. Study of relationship religious orientation (internal - external) with mental health [MD thesis]. Roudehen Islamic Azad University.2002.
- 10- Gharib M, Rabieian M, Salsali M, Hadjizadeh E, Sabouri Kashani A, Khalkhali H. Critical Thinking Skills and Critical Thinking Dispositions in Freshmen and Senior Students of Health Care Management Iranian. Journal of Medical Education 2009; 9(2): 125-134. [Persian]
- 11- Jafari AR. Relationship between religious orientation (internal-external) with coping strategies in students. Journal of Behavioral Sciences 2005;1(1). [Persian]
- 12- sedighi arfaei F, Tamanaeifar MR , abedinabadi A. The relationship between religious orientation coping styles and happiness in the students. Journal of Psychology and religion 2012;5(3):135-163. [Persian]
- 13- Mokhtari A, Allahyari AA, Rasoulzade k. The relationship between religious orientation with stress. Journal of Psychology 2001;5(67):17-56. [Persian]
- 14- Janbozorgi M. Religious orientation and mental health. Journal of the Faculty of Medicine 2007; 32(4):345-350. [Persian]
- 15- Aghaei N. The relationship between the skills of critical thinking and public health students. Journal Management System and Behavior 2011; 7(13):55-66. [Persian]
- 16- Harris j, schoneman W, carrena s. Approaches to religiosity related to anxiety among college students. Mentall health, Religion & culture 2002; 5(3): 253-265.
- 17- Holen S, Lervg A, Waaktaar T, Ystgaard M. Exploring the associations between coping patterns for everyday stressors and mental health in young school children. Journal of School Psychology 2012; 50(2): 167-193
- 18- Carver CS, Scheier MF, Wientraub JK. Assessing coping strategies: Atheoretically based approach. Journal of personality and social Psychology 1989; 56(2): 267-283.
- 19- Allport GW, Ross JM. Personal religious orientation and Prejudice. Journal of personality and social psychology 1967; 5(3): 423 – 443.
- 20- Shahbazi A. Study of Relationship between religious orientation (internal-external) with mental health [MD thesis]. Roudehen Islamic Azad University.1997.

- 21-Molasharifi Sh. Evaluation of confidence, Education level, academic growth and Location in two groups of students with Internal and external religious orientation [MD thesis].Shahid Beheshti University.2000.
- 22- Irani T, Rudd R, Gallo M, Ricketts J, Friedel C, Rhoades E. Critical thinking instrumentation manual, Department of Agricultural Education and Communication, University of Florida. 2007.
- 23- Rastjoo S.The relationship between learning approaches, critical thinking disposition & academic performance among master's degree students of Humanities, Language-Literature & Engineering faculties at Yazd University. [M.AD thesis]. Yazd University. 2011.
- 24-Hajatbeigi S. Study of Relationship between coping strategies, self-efficacy and mental health of high school students in Tehran [M.AD thesis]. The Islamic Azad University Central Tehran Branch University.2001.
- 25- Endler NS, Parker JD. Multidimensional assessment of coping: A critical evaluation. Journal of personality and social psychology 1990; 58: 844-854.
- 26- Endler NS, Parker JD. Coping inventory for stressful situation (CISS): Manual. Toronto: Multi-Health System;1999:54-65.
- 27- Cosway R, Endler N, Salder A, Deary L. The coping inventory for stressful situation : Factorial structure and associations with personality traits and psychological health. Journal of Applied Biobehavioral Research 2007; 5(2):121-143.

The Study of Relationship Religious Orientation and Disposition Critical Thinking with Coping Strategies with Stress in Girl Students of Faculty of Humanity of Yazd University

Alavi Langroody SK (Ph.D)¹, Salehzadeh M (Ph.D)², Montazeri Hedesh M (M.Sc)³

1. Assistant Professor Department of Psychology and Educational Science, Yazd University
2. Psychology and Educational Science, Yazd University, yaz, Iran
3. Corresponding Author: M.Sc in Educational Science, Yazd University, yaz, Iran

Abstract

Introduction: the enjoyment of the religious belief and the idea of mental disorders and important role in reducing stress. So this study investigated the relationship between religious orientation and inclination to think critically and Coping with Stress in the Faculty of Humanities graduate students of Yazd University was conducted.

Method: statistical community research includes 1617 students graduate from the University of Yazd, which according to Morgan- Krejci Table the number of 300 students of faculty of humanity for example, chosen with equally classification random sampling method. to measure the research variables we used Allport religious oriented questionnaire, Ricketts questionnaire of disposition critical thinking and the coping Inventory for Stressful Situations of Andler and Parker. Data analysis using Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis .

Results: first between internal religious orientation and second between external religious orientation with problem focused coping style and also observed a positive and medium correlation between disposition critical thinking and problem-focused coping style in students. Among the factors of disposition critical thinking, there was a significant and positive correlation between innovation and mental maturity factors with problem-focused coping style, and mental occupation factor first with problem-focused coping style and then with avoidant coping style and in reverse there was a significant negative correlation between mental factor with avoidant and emotional coping styles. among five anticipant variables, respectively, there was a direct relationship between mental occupation, internal and external religious orientations in anticipation of problem-focused coping style, a reverse relationship between internal religious orientations and mental maturity in anticipation of emotional coping style, a direct relationship between external religious orientations and mental occupation in anticipation of avoidant coping style, and finally a reverse relationship between innovation and mental maturity in anticipation of avoidant coping style.

Conclusion: with respect to our research findings, it is possible to increase student's utilization of efficient coping style facing stressful events through education of critical thinking and internalization of religious.

Keywords: religious orientation, Critical Thinking Disposition, stress, coping strategies with stress